

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-Ħamis, 5 ta' Mejju, 2016

Kawża Nru 32

Rik. Nru. 714/06JRM

Anthony **AZZOPARDI** u Carmel *sive* Charles Azzopardi eżerċenti l-kummerċ taħt l-isem *Azzopardi Fisheries*

vs

Anthony **MICALLEF**, Renato Micallef, Joseph Quattromani, Mokhtar Boukadi, u Kathleen Micallef, mart l-imsemmi Anthony Micallef, u Dorothy Micallef, mart l-imsemmi Renato Micallef

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Maħluf imressaq fit-2 ta' Awissu, 2006, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-atturi talbu li din il-Qorti (a) issib li l-imħarrkin Joseph Quattromani u Mokhtar Boukadi serqu mingħandhom kwantita' ta' ħut li nbiegħ lill-imħarrkin Anthony Micallef u Renato Micallef meta dawn kienu jafu li l-ħut kien misruq; (b) tillikwida l-valur tal-ħut hekk mibjugħ, jekk jeħtieġ bil-ħatra ta' perit għal dan il-għan; (ċ) tikkundanna lill-imħarrkin *in solidum* bejniethom iħallsuhom il-valur hekk likwidat; (d) issib li, bħala riżultat ta' dan l-aġir, huma ġarrbu danni bi ħtija tal-imħarrkin; (e) tillikwida d-danni li ġarrbu, jekk meħtieġ bil-ħatra ta' perit

għal dan il-għan; u (f) tikkundanna lill-imħarrkin *in solidum* bejniethom iħallsuhom id-danni sofferti minnhom kif hekk likwidati. Talbu wkoll l-ispejjeż inklużi dawk marbuta mal-mandat ta' sekwestru u mandat ta' inibizzjoni pprezentati kontra l-imħarrkin;

Rat id-degriet tagħha tal-31 ta' Awissu, 2006¹, li bih ordnat in-notifika lill-imħarrkin u tat direttivi lill-atturi dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tagħhom;

Rat it-Twegiba Maħlufa mressqa fil-11 ta' Settembru, 2006, li biha l-imħarrkin Micallef laqgħu għall-azzjoni attriċi billi, preliminarjament, qalu li l-azzjoni hija nulla peress illi hija magħmula minn żewġ azzjonijiet f'daqqa (waħda *ex delictu* u l-oħra fuq arrikkiment indebitu) li ma jmorrux flimkien. Fil-mertu, laqgħu billi jgħidu li l-fatti allegati li ġew magħmula mill-imħarrkin Boukadi u Quattromani jwasslu għal misappropriazzjoni u mhux serq peress illi huma kienu fdati bl-amministrazzjoni u l-kura tal-oġġetti misruqa; illi l-imħarrkin Micallef ma pparteċipawx f'din il-misappropriazzjoni u ma humiex kompliċi; illi l-imħarrkin Quattromani u Boukadi kellhom kariga fiduċjarja bħala rappreżentanti tad-ditta Azzopardi Fisheries, u għaldaqstant kawża bbażata fuq riċettazzjoni ma tregix; illi d-danni illi l-atturi jgħidu li garrbu huwa riżultat ta' misappropriazzjoni mill-imħarrkin Quattromani u Boukadi u jonqos inness meħtieġ sabiex l-allegat riċettatur jinstab responabbli għad-danni sofferti mill-atturi; illi kemm-il darba l-azzjoni hija bbażata fuq il-qligħ indebitu u illeċitu, dan jrid jiġi ppruvat mill-atturi; illi jenħtieġ li ssir issejha fil-kawża ta' ħu l-atturi, Mario Azzopardi, peress illi huwa uffiċjal tad-ditta u parti mill-merkanzija mibjugħa lill-imħarrkin Micallef kienet saret minnu stess; illi b'tama li jintlaħaq ftehim bonarju, l-imħarrkin Micallef ippermettew illi l-atturi jieħdu b'valur ta' madwar tlettax-il elf Lira Maltin (Lm 13,000) b'ħut maqbuda mill-Uffiċjali tal-Pulizija, meta parti kbira minnha ma kinetx b'riżultat tal-allegata riċettazzjoni; u li t-talba għall-kundanna solidali tad-danni mal-imħarrkin l-oħra ma tregix peress illi l-imħarrkin Micallef xtraw biss parti mill-merkanzija mingħand Quattromani u Boukadi, meta x-xiri kien riżultat ta' sensiela ta' atti u mhux wieħed kontinwat, u meta l-atturi jistqarru illi kien hemm riċettaturi oħrajn;

Rat it-Twegiba Maħlufa mressqa fit-23 ta' Ġunju, 2009, li biha l-imħarrek Mokhtar Boukadi laqa' għall-azzjoni attriċi billi qal li t-talbiet attriċi fil-konfront tiegħu ma jmisshomx jintlaqgħu għaliex mhumiex mistħoqqa. Huwa ġa ħallas lill-atturi dak li hu dovut lilhom, għaldaqstant kwalunkwe pretensjoni oħra kontra tiegħu trid tiġi ppruvata. Jgħid ukoll illi huwa ma

¹ Paġġ 5 – 6 tal-process

jaħti xejn għad-danni li l-atturi jgħidu li garrbu għaliex hu ma kienx jaħdem fl-imħażen mnejn seta' ttieħed u nbiegħ il-ħut għax kien jaħdem fl-istess binja fejn kienu jkunu l-atturi u kien ikun il-ħin kollu taħt għajnejhom;

Rat id-degriet tagħha tat-13 ta' Ottubru, 2009², li bih neħħiet il-kawża mill-Proċedura ta' Smiġħ Qabel il-Proċess ("*pre-trial*") u qegħditha fuq il-listi tas-smiġħ billi sa dakinhar ma kenitx għadha saret in-notifika tal-imħarrkin kollha;

Rat il-verbal tas-19 ta' Jannar, 2010³, minn fejn jirriżulta li l-imħarrek Joseph Quattromani ġie notifikat, iżda naqas li jdaħħal twegiba, għaldaqstant huwa kontumaċi;

Rat id-degriet tagħha tas-19 ta' Jannar, 2010⁴, li bih ħatret lill Dr Maria Dolores Gauċi bħala Assistent Ġudizzjarju biex tiġbor il-provi tal-partijiet;

Rat id-degriet tagħha tal-1 ta' Diċembru, 2011⁵, li bih ħassret il-ħatra mogħtija lill-Assistent Ġudizzjarju fid-dawl tal-fatt li kien intlaħaq ftehim bejn l-atturi u wħud mill-imħarrkin;

Rat in-Nota tal-4 ta' Diċembru, 2012⁶, li biha l-attur għarraf lill-Qorti li *pendente lite*, intlaħaq ftehim bejn l-atturi u l-imħarrkin Micallef. Għaldaqstant waqt is-seduta li gġib l-istess data, filwaqt illi l-proċeduri ġew ċeduti fil-konfront tal-imħarrkin Micallef, l-atturi żammew fermi l-pretensjonijiet tagħhom fil-konfront tal-imħarrkin Quattromani u Boukadi;

Rat id-degriet tagħha tat-3 ta' Frar, 2015⁷, li bih u wara talba li saritilha mill-imħarrek Boukadi b'rikors tiegħu tad-29 ta' Jannar, 2015, u wara li kien qabbad avukat ieħor biex jidher għalih minflok l-avukat li kellu qabel, ħallietu jressaq il-provi tiegħu;

Rat id-degriet tagħha tat-22 ta' April, 2015⁸, li bih reġgħet ħatret lill-Avukat Maria Dolores Gauċi bħala Assistent Ġudizzjarju biex tisma' l-provi kollha li kien għad fadallu jressaq l-imħarrek Boukadi;

Rat id-degriet tagħha tas-26 ta' Ġunju, 2015⁹, li bih u għar-raġuni hemm imsemmija, ċaħdet talba magħmula mill-imħarrek Mokhtar Boukadi

² Paġ. 23 tal-proċess

³ Paġ. 24 tal-proċess

⁴ *Ibid*

⁵ Paġ. 55A tal-proċess

⁶ Paġ. 61 tal-proċess

⁷ Paġ. 140 tal-proċess

⁸ Paġ. 148 tal-proċess

⁹ Paġ. 194A tal-proċess

b'rikors tiegħu tad-9 ta' Ġunju, 2015, biex il-Qorti tordna l-isfilz tad-dokumenti pprezentati mill-atturi waqt is-seduta tat-8 ta' Ġunju, 2015;

Rat ix-xhieda u l-provi dokumentali mressqa mill-partijiet kemm quddiemha u kif ukoll quddiem l-Assistent Ġudizzjarju;

Rat id-degriet tagħha tat-30 ta' Ġunju, 2015¹⁰ li bih ħalliet il-kawża għat-trattazzjoni tal-għeluq għat-22 ta' Lulju, 2015 mill-avukat tal-atturi, u tat lill-imħarrek Boukadi żmien sabiex iressaq s-sottomissjonijiet tiegħu bil-miktub;

Semgħet it-trattazzjoni tal-għeluq tal-avukat tal-atturi (registrata u traskritta)¹¹;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet imressqa mill-imħarrek Boukadi fit-22 ta' Ottubru, 2015¹², bi twegiba għat-trattazzjoni tal-għeluq tal-avukat tal-atturi;

Semgħet it-trattazzjoni tal-għeluq ulterjuri mill-atturi¹³;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tal-4 ta' Novembru, 2015, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkonsidrat:

Illi din hija azzjoni għal risarciment ta' danni mgarrba mill-atturi, negozjanti fil-qasam tal-ħut, minn serq ta' kwantita kbira ta' ħut mill-imħażen tagħhom minn tnejn mill-impjegati tagħhom mħarrkin fil-kawża u liema ħut inbiegħ lil operaturi ta' ħanut tal-ħut, bi prezz baxx, meta dawn kienu jafu li l-oġġett mixtri kien misruq. L-atturi jridu li kemm iż-żewġ impjegati u kif ukoll dawk li xtraw mingħandhom jitqiesu responsabbli għat-telf li garrbu. Huma jitolbu illi jiġi likwidat kemm l-ammont ta' ħut misruq, kif ukoll id-danni li huma garrbu. Jitolbu wkoll li l-imħarrkin *in solidum* bejniethom jiġu kundannati jħallsu s-somom likwidati;

¹⁰ Paġ. 246 tal-proċess

¹¹ Paġġ. 247-251 tal-proċess

¹² Paġġ. 254-267 tal-proċess

¹³ Paġ. 268 tal-proċess

Illi għal din l-azzjoni, wieħed mill-impjegati naqas li jressaq twegiba u għaldaqstant huwa kontumaċi, filwaqt illi l-ieħor jilqa' billi jgħid illi huwa ġa ħallas dak li kien dovut. Għar-rigward tad-danni, jiċċad illi hu għandu xi ħtija;

Illi għar-rigward l-imħarrkin Micallef, ix-xerrejja tal-ħut misruq, jirriżulta illi fil-mori tal-proċeduri ntlaħaq ftehim bejnhom u l-atturi, u għaldaqstant l-atturi ċedew il-kawża fil-konfront tagħhom u żammew sħaħ il-pretensjonijiet tagħhom fil-konfront taż-żewġ impjegati, Quattromani u Boukadi;

Illi bħala **fatti rilevanti li joħorġu mill-atti ta' din il-kawża** jirriżulta li l-atturi huma negozjanti fil-qasam tal-ħut. Fost oħrajn, huma jimportaw ħut minn barra minn Malta, u jbiegħuh minn numru ta' stabbilimenti f'Malta, fosthom minn ġo wieħed ġewwa San Pawl il-Baħar. Il-merkanzija kienet tinżamm ġewwa żewġ *cold stores*, wieħed minnhom f'Bulebel¹⁴;

Illi l-istabbiliment ta' San Pawl il-Baħar kien immexxi mill-imħarrek Mokhtar Boukadi¹⁵, filwaqt illi t-tqassim tax-xogħol kien, fost oħrajn, f'idejn l-imħarrek Joseph Quattromani. Iż-żewġ imħarrkin kienu jgawdu l-fiduċja sħiħa tal-atturi. L-imħarrek Boukadi kien ilu jaħdem mal-atturi għal għad ta' snin;

Illi għall-ħabta tas-sena 2002/2003, l-attur Charles Azzopardi kien ġibed l-attenzjoni tal-attur Anthony Azzopardi illi n-negozju ma kienx sejjer tajjeb għaliex id-dħul mill-bejgħ kien naqas. Minn naħa l-oħra, l-attur Anthony Azzopardi sar jaf li merkanzija illi kienet tigi importata f'Malta mid-ditta Azzopardi Fisheries, kienet qed tinbiegħ mill-istabbiliment tal-imħarrkin Micallef bi prezz inqas minn dak li kienet tbiegħu d-ditta¹⁶;

Illi jum minnhom lavrant tad-ditta attriċi għarraf lill-attur Anthony Azzopardi illi l-imħarrek Mokhtar Baukadi kien qed jisraq il-ħut minn tal-atturi billi merkanzija li titgħabba minn Bulebel tittiehed ġo stabbiliment fil-Mosta li kien jitmexxa mill-imħarrkin Micallef¹⁷;

Illi l-attur Anthony Azzopardi ressaq rapport mal-Pulizija dwar is-suspetti tiegħu fl-imħarrkin. Jirriżulta illi l-Pulizija għamlu tfittxija u sabu kwantita' kbira ta' ħut fil-*cold store* tal-imħarrkin Anthony u Renato Micallef fil-Mosta. L-imħarrkin ammettew mal-Pulizija illi huma kienu qed jixtru ħut

¹⁴ Xhieda tal-attur Anthony Azzopardi f'paġ 29 tal-proċess

¹⁵ F'affidavit f'paġ. 163 tal-proċess, Boukadi jippreċiża illi xogħlu kien li jqatta' l-ħut u jieħu l-ordnijiet mill-istabbiliment ġewwa San Pawl il-Baħar

¹⁶ Xhieda tal-attur Anthony Azzopardi f'paġġ. 31 – 32 tal-proċess

¹⁷ *Ibid* paġ. 34 tal-proċess

misruq mill-imħażen tad-ditta Azzopardi Fisheries mibjugħ lilhom mill-imħarrek Joseph Quattromani, dan ta' l-aħħar kien miftiehem mal-imħarrek Mokhtar Boukadi. Il-ħut li nstab fil-*cold store* tal-imħarrek Micallef kien kollu mixtri b'dan il-mod¹⁸. Il-frekwenza tal-bejgħ kienet tvarja minn darbtejn fil-ġimgħa għal darba fix-xahar, u dan fuq medda ta' tliet snin¹⁹;

Illi l-Pulizija bagħtu wkoll għall-imħarrek Joseph Quattromani u Mokhtar Boukadi. It-tnejn stqarrew li kien qed isir dan in-negozju mal-imħarrek Micallef²⁰. Rendikont tal-bejgħ li kien sar lill-imħarrek Micallef ma nżammx mill-imħarrek Quattromani u Boukadi, filwaqt illi d-dħul minn dan il-bejgħ kien madwar ħamsa u tletin elf Lira Maltija (Lm 35,000) u erbgħin elf Lira Maltija (Lm 40,000)²¹. Il-pulizija ġabru flus kontanti minn fuq Quattromani u Boukadi fl-ammont ta' ħdax-elf Lira Maltija (Lm 11,000) marbuta ma' bejgħ ta' merkanzija preċedenti²²;

Illi fil-mori tal-proċeduri, l-aħwa Micallef laħqu ftehim mal-atturi li għandhom iħallsu l-ammont ta' sebgħin elf Ewro (€70,000) bħala danni miftiehma u pre-likwidati²³, u l-atturi jwaqqgħu l-proċeduri kontrihom. L-aħwa Micallef jgħidu illi ma jafux kif waslu għal dan l-ammont²⁴, iżda t-talba mill-attur fil-bidu kienet ta' sebgħin elf ewro (€70,000) kull wieħed²⁵. L-ammont ta' sebgħin elf ewro (€70,000) bejn l-aħwa Micallef ġie miżjud mal-valur stmat tal-ħut misjub fl-istabiliment tal-imħarrek Micallef ġewwa l-Mosta u maqbud mingħandhom meta l-Pulizija għamlu t-tfittxija f'dak il-post²⁶;

Illi fi kliem l-Ispettur Chris Pullicino, il-valur ta' dan tal-aħħar jirriżulta fil-kumpilazzjoni kriminali tal-aħwa Micallef²⁷, kopja ta' din l-istima ma tirriżultax fl-atti ta' din il-kawża. Aktar tard, Anthony Azzopardi ressaq dokument marbut mal-ħut li ngabar mill-istabiliment ta' Micallef li l-valur tiegħu jitla' għal erbat elef, erba mija ħamsa u sebgħin Lira Maltin (Lm4,475)²⁸. Huwa jispjega illi ma dawn kienu ngabru wkoll xi flus²⁹. Dokument ieħor li ġie ipprezentat mill-attur Anthony Azzopardi kien stima mfissra bħala *warehouse stock* marbut mal-oġġetti misruqa sal-31 ta'

¹⁸ Stqarrija tal-imħarrek Antoine Micallef f'paġġ. 111 – 2 tal-proċess. Din l-istqarrija giet ikkonfermata minnu fis-seduta tal-10 ta' Ġunju, 2014 f'paġġ. 131 – 2 tal-proċess

¹⁹ Stqarrija tal-imħarrek Renato Micallef f'paġġ. 114 tal-proċess. Din l-istqarrija giet ikkonfermata minnu fis-seduta tal-10 ta' Ġunju, 2014 f'paġġ. 129 – 130 tal-proċess. Ara wkoll xhieda ta' Renato Micallef f'paġġ. 161 tal-proċess

²⁰ Stqarrija ta' Mokhtar Boukadi u Joseph Quattromani, "Dok. DZ2" u "Dok. DZ1" f'paġġ. 89 – 95 tal-proċess

²¹ Stqarrija ta' Joseph Quattromani f'paġġ. 94 tal-proċess; Affidavit Mokhtar Boukadi f'paġġ. 163 tal-proċess

²² Xhieda l-attur Anthony Azzopardi f'paġġ. 36 – 7, u affidavit f'paġġ. 64 tal-proċess. Ara wkoll affidavit tal-imħarrek Boukadi f'paġġ. 164 tal-proċess fejn ġie spjegat illi hu għadda lill-Pulizija s-somma ta' Lm5,000 filwaqt illi Joseph Quattromani għadda s-somma ta' Lm6,000

²³ Dok. "RMA" f'paġġ. 145 tal-proċess. Waqt it-trattazzjoni tal-għeluq, din is-somma hija marbuta mal-ħames talba attriċi

²⁴ Xhieda ta' Antoine Micallef f'paġġ. 82-82 u paħ. 199 tal-proċess

²⁵ Xhieda ta' Renato Micallef f'paġġ. 153 tal-proċess

²⁶ Xhieda ta' Renato Micallef f'paġġ. 155 tal-proċess

²⁷ Xhieda tal-Ispettur Chris Pullicino f'paġġ. 170 tal-proċess

²⁸ Dok. "AAZ" f'paġġ. 184 tal-proċess

²⁹ Xhieda ta' Anthony Azzopardi f'paġġ. 227 tal-proċess

Lulju, 2006 li jammonta għas-somma ta' mija sitta u tmenin elf, mitejn tnejn u erbghin Liri Maltin, u sitta u ħamsin ċentezmi (Lm186,242.56)³⁰. L-attur Anthony Azzopardi jispjega illi dan jirrapprezenta l-valur ta' ħut li ma nstabx fuq il-fatturi tad-ditta attriċi lejn l-aħħar taż-żmien meta l-imħarrkin kienu qegħdin iwettqu l-arranġament ta' bejniethom³¹;

Illi jirriżulta illi l-istokk maqbud mill-istabiliment tal-imħarrkin Micallef waqt it-tfittxija li saret mill-Pulizija, ngarr u, wara li ngħata l-permess mill-awtoritajiet sanitarji kompetenti, reġa' tpoġġa għall-bejgħ fis-suq mill-atturi³²;

Illi b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali fil-31 ta' Lulju, 2006³³, l-imħarrkin Quattromani u Boukadi nstabu ħatja tal-akkużi miġjuba kontrihom wara ammissjoni tal-istess imħarrkin;

Illi l-kawża nfetħet fit-2 ta' Awissu, 2006;

Illi għal dak li jirrigwarda **l-konsiderazzjonijiet ta' natura legali** li jsawru l-każ, ma jidherx li għandu jkun hemm dubju li l-azzjoni attriċi tinbena fuq il-parametri tal-azzjoni delittwali u l-effetti li jtnisslu minnha. Il-każ jieħu xejra partikolari minħabba li uħud mill-imħarrkin laħqu ftehim mal-atturi, filwaqt li minn naħa l-oħra, fil-konfront ta' Quattromani, la ressaq twegiba u l-anqas segwa l-kawża u tressaq biss bħala xhud, u fil-konfront ta' Boukadi dan jiċċhad illi huwa responsabbli għad-danni mitluba mill-atturi;

Illi f'dan il-każ, kemm mill-att promotur innifsu u kif ukoll mis-sottomissjonijiet magħmula mill-għaref difensur tad-ditta attriċi, jidher li d-danni u l-ħsara li l-istess ditta tippretendi li tiġbor jikkonsisti fil-valur tal-ħut misruq u sottratt mill-benefiċċju tal-istess ditta u li, minħabba f'dak li kien għaddej, tilfet il-possibilita' li tbiegħu hi u, aktar u aktar, kien qiegħed jinbiegħ mill-imħarrkin Micallef bi prezz orħos minn dak li d-ditta attriċi kienet tista' tbiegħu hi;

Illi ġaladarba mhux kontestat minn ebda parti li tassew seħħ l-arranġament li bis-saħħa tiegħu id-ditta attriċi kienet tinsteraq, dak li għandu jiġi mistħarreġ minn din il-Qorti huwa **min tassew jaħti għal dik is-serq, u x'inhil-ħsara mġarrba mill-atturi minħabba dak is-serq**;

Illi ma hemmx dubju illi s-serq mertu ta' din il-kawża sar bis-sehem tal-imħarrkin kollha, esklużi n-nisa tal-imħarrkin aħwa Micallef, billi ma ġie

³⁰ Dok. "AAZ1" f'paġ. 185 – 6 tal-proċess

³¹ Xhieda ta' Anthony Azzopardi f'paġ. 225 tal-proċess

³² *Ibid.* f'paġ. 214 – 5 tal-proċess

³³ Akk. 667/06

bl-ebda mod ippruvat illi dawn kienu jafu b'dak li kienu qegħdin jagħmlu żwiegħom u wisq anqas li kienu mdaħħlin fil-biċċa;

Illi biex is-sehem tal-persuna responsabbli mill-att inissel il-ħtija u r-responsabbilta' li tiġi magħha, jeħtieġ jintwera (mill-parti li tallega d-dannu u bi prova tajba kif tistenna l-ligi) li dik il-ħtija nisslet id-dannu attwalment imġarrab u li tali dannu jkun imkejje u ippruvat b'mod ċert³⁴;

Illi minbarra dan, il-parti attriċi għandha l-obbligu li tipprova kif imiss il-premessi għat-talbiet tagħha b'mod li, jekk tonqos li tagħmel dan, iwassal għall-ħelsien tal-parti mħarrka³⁵. Il-fatt li l-parti mħarrka tkun ressqet verżjoni li ma taqbilx ma' dik imressqa mill-parti attriċi ma jfissirx li l-parti attriċi tkun naqset minn dan l-obbligu, għaliex jekk kemm-il darba l-provi ċirkostanzjali, materjali jew fattwali jagħtu piż lil dik il-verżjoni tal-parti attriċi, l-Qorti tista' tagħzel li toqgħod fuqha u twarrab il-verżjoni tal-parti mħarrka. Min-naħa l-oħra, il-fatt li l-parti mħarrka ma tressaqx provi tajba jew ma tressaq provi xejn kontra l-pretensjonijiet tal-parti attriċi, ma jeħlisx lil din milli tipprova kif imiss l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tagħha³⁶;

Illi huwa għalhekk li l-ligi torbot lill-parti f'kawża li tipprova dak li tallega³⁷ u li tagħmel dan billi tressaq l-aħjar prova³⁸. Fil-każ ta' azzjoni għal ħtija extra-kuntrattwali jew akwiljana, l-parti attriċi trid tipprova kemm il-fatt (l-għemil jew l-omissjoni) li bih tixli lill-parti mħarrka u kif ukoll li kien sewwasew dak il-fatt li ikkawża l-ħsara mġarrba;

Illi l-atturi joqogħdu ħafna fuq l-istqarrijiet tal-imħarrkin quddiem il-Pulizija u fuq il-proċeduri kriminali li ttieħdu kontrihom³⁹. Minn naħa tal-imħarrek Boukadi, hemm ammissjoni ċara fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu illi huwa kien parti minn dan is-serq ma' l-aħwa Micallef u ma' Quattromani⁴⁰, filwaqt illi l-imħarrek Quattromani huwa kontumaċi;

Illi huwa minnu li l-kontumaċja ma tfissirx l-ammissjoni tat-talba attriċi min-naħa tal-persuna mħarrka, iżda meta l-istess persuna titressaq u tixhed, dik ix-xhieda titfa' dawl fuq is-sehem tagħha f'dak li l-parti attriċi tixliha bih. Hekk ġara f'dan il-każ: l-imħarrek Quattromani xehed u stqarr is-sehem tiegħu fil-ġrajja li kienet qiegħda ssir. Fuq kollox, meta mistoqsi x'kien eżatt is-sehem tiegħu, beda jirreferi għal dak li kien qal

³⁴ P.A. TM 30.5.2002 fil-kawża fl-ismijiet *David Gatt vs Peter Calleja* (mhix pubblikata)

³⁵ App. Inf. JSP 12.1.2001 fil-kawża fl-ismijiet *Hans J. Link et vs Raymond Mercieca*

³⁶ App. Inf. PS 7.5.2010 fil-kawża fl-ismijiet *Emanuel Ellul et vs Anthony Busuttill*

³⁷ Art. 562 tal-Kap 12

³⁸ Art. 559 tal-Kap 12

³⁹ Ara xhieda tal-Ex Spettur Daniel Żammit f'paġ. 98 tal-proċess u l-istqarrijiet tal-imħarrkin

⁴⁰ Nota ta' Sottomissjonijiet ta' Mokhtar Boukadi f'paġ. 261 tal-proċess

lill-Pulizija fl-istqarrija li tahom⁴¹. Dan ifisser li, għalkemm il-proċediment kriminali u dak ċivili jitmexxew indipendentement waħda mill-oħra⁴², ix-xhieda jew provi oħrajn li jitressqu fi proċeduri kriminali jistgħu jintużaw fil-proċediment ċivili wkoll bħala għodda li fuqhom il-Qorti tista' tasal għall-konvinciment tagħha. Mhux hekk biss, iżda l-liġi tgħid ukoll li l-kundanna fi proċeduri kriminali mogħtija lil xi persuna ma tkunx ta' ħsara għall-azzjoni ċivili⁴³, liema regola ssaħħaħ il-prinċipju li ż-żewġ suriet ta' proċediment huma indipendenti minn xulxin⁴⁴. F'dan il-każ, bix-xhieda tiegħu f'din il-kawża, l-imħarrek Quattromani nnifsu stqarr is-sehem tiegħu fil-kwestjoni. U ladarba huwa prinċipju ewlieni li l-għajn tar-responsabbiltà ċivili tinstilet mill-“imġiba imputabbli għall-dolo jew kulpa”⁴⁵, għalhekk is-sehem tal-imħarrek Quattromani f'dak li garrbet id-ditta attriċi joħroġ ċar mix-xhieda tiegħu u mill-provi dokumentali li jsaħħuha;

Illi fir-rigward tal-imħarrek Boukadi, jista' jingħad l-istess, għalkemm baqa' jishaq sal-aħħar li ma kienx imdaħħal fl-arranġament li kien għaddej. Il-Qorti ma tistax toqgħod fuq din id-difiża tiegħu, għaliex ma hijiex waħda li żżomm meta mqabbla mal-provi mressqa. Minbarra li, kif ingħad, l-istess imħarrek jaċċetta li kien imdaħħal f'dan l-arranġament bejn l-imħarrek, il-Qorti għandha quddiemha wkoll provi li juru li meta nkixfu l-għawar, kien hu li radd lura l-flus li kellu dak iż-żmien f'idejh mill-bejgħ li kien sar lill-imħarrek Micallef. Fit-tieni lok, intwera b'mod tajjeb biżżejjed li l-imħarrek Boukadi kien fdat b'ċerta tmexxija mill-istabiliment ewlieni tad-ditta attriċi u ma setax ma kienx jaf x'inhu għaddej, ukoll jekk fizikament ma kienx ikun hu li jmur iwassal il-konsenji tal-ħut lill-imħarrek Micallef. Fit-tielet lok, kienu l-istess imħarrek li wrew x'kien is-sehem tal-imħarrek Boukadi f'dan l-arranġament. Fir-raba' lok, l-ewwel eċċezzjoni li huwa qajjem – jiġifieri dik li huwa ħallas u radd kulma kien ħa – tmieri d-difiża tiegħu li hu ma kellux x'jaqsam mal-każ: għall-kuntrarju, timplika li hu kien għaraf is-sehem tiegħu u li ipprova jagħmel tajjeb għall-ħsara li garrab l-imgħallem tiegħu;

Illi fir-rigward tal-imħarrek Micallef, is-sehem tagħhom ukoll intwera kif imiss. Mhux hekk biss, iżda bis-saħħa tal-ftehim bonarju mil-ħuq mal-atturi matul iż-żmien li kienet miexja l-kawża, ħareġ li huma ntrabtu li jħallsu lura somma flus lid-ditta attriċi bħala kumpens għall-ħsara li għabulha bl-imġiba tagħhom;

⁴¹ Xhieda tiegħu f'pagġ. 157 – 9 tal-proċess

⁴² Art. 6 tal-Kap 9

⁴³ Art. 26(1) tal-Kap 9

⁴⁴ Ara b'eżempju P.A. PS 31.1.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Dr Stephen Thake noe et vs Ronald Apap et*

⁴⁵ P.A. PS 3.10.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Michael D'Amato noe vs Filomena Spiteri et* (mhix appellata)

Illi fil-qafas ta' dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti tqis li l-ewwel talba attriċi tiġbor lill-imħarrkin kollha flimkien. F'areġ ċar li s-sehem ta' kull wieħed minnhom ma kienx l-istess. Dan ma għandux ikun ta' xkiel biex il-Qorti tasal biex issib jekk dik it-talba hijiex waħda tajba jew le. Dan jingħad għaliex il-liġi trid li meta tnejn min-nies jew aktar jahtu dolożament għal ħsara li jgarrab f'addieħor minħabba f'għemilhom, ir-rabta tagħhom biex jagħmlu tajjeb għal dik il-ħsara tkun waħda solidali⁴⁶. Minbarra dan, il-liġi trid ukoll li jekk kemm-il darba l-ħsara li kull wieħed minn bosta jkun wettaq ma tkunx tista' tiġi stabbilita, min ikun bata l-ħsara jista' jitlob il-ħlas tal-ħsara kollha mingħand kull min irid minn dawk li jkunu ħadu sehem fiha⁴⁷;

Illi għaldaqstant l-ewwel talba sejra titqies minn din il-Qorti bħala li ġiet ippruvata u hija minnha fil-konfront tal-imħarrkin kollha;

Illi l-**kwestjoni tad-danni mgarrba** f'dan il-każ m'hijiex daqshekk ċara. Dan jingħad għaliex l-ammont innifsu li nsteraq nissel bosta dubji, mhux dwar jekk tabilhaqq kienx insteraq f'ut mingħand id-ditta attriċi, iżda kemm kien il-valur li nsteraq matul il-medda ta' snin li l-arranġament bejn l-imħarrkin kien ilu għaddej;

Illi dwar il-kwestjoni tal-provi mressqa, l-imħarrkin jistqarru illi tul it-tliet snin li dam għaddej l-arranġament mal-aħwa Micallef huma bieghu b'kemm jiswew bejn ħamsa u tletin elf Liri Maltin (Lm35,000) u erbgħin elf Liri Maltin (Lm40,000) f'ut meħud mill-imħażen tad-ditta attriċi;

Illi lil hemm mill-imħarrkin, l-atturi ressqu bħala xhieda lill-Pulizija li kienu nvoluti fit-tfittxija tal-fut misruq, minn fejn jirriżulta illi mill-istabiliment tal-imħarrkin Micallef, fid-darba waħda meta l-Pulizija għamlu t-tfittxija, tgħabba bizżejjed f'ut biex jimla minn tal-anqas żewġ vetturi kbar. Mill-provi f'areġ ukoll li, f'dik l-okkażjoni, meta l-Pulizija bdiet tmexxi l-każ, l-imħarrkin Boukadi u Quattromani bejniethom raddew lura l-ammont ta' f'dax-il elf Lira Maltin (Lm11,000) bejniethom lill-atturi. L-atturi ressqu wkoll tliet provi dokumentali ta' siwi: jigiġifieri, (i) il-ftehim ta' transazzjoni milfuq mal-imħarrkin aħwa Micallef, minn fejn jirriżulta l-ammont ta' sebghin elf ewro (€70,000) li hija s-somma mħallsa minnhom sabiex ġew ċeduti l-pretensjonijiet kontrihom f'din il-kawża⁴⁸, u (ii) dokument maħruġ mid-ditta attriċi li, fi kliem l-attur Anthony Azzopardi, juru valutazzjoni tal-oġġetti misruqa mill-istabbilimenti tad-ditta Azzopardi Fisheries sal-31 ta' Lulju, 2006 fl-ammont ta' mija sitta u tmenin elf, mitejn u tnejn u erbgħin Liri Maltin, sitta u ħamsin il-ċenteżmu (Lm186,242.56)⁴⁹, u (iii) stima tal-

⁴⁶ Art. 1049(1) tal-Kap 16

⁴⁷ Art. 1050(1) tal-Kap 16

⁴⁸ Dok "RMA", f'paġġ. 144 – 6 tal-proċess

⁴⁹ Dok. "AAZ1" f'paġ. 185 – 7 tal-proċess

valur ta' ħut misruq li nstab fl-*istore* tal-imħarrkin Micallef, fl-ammont ta' erbat elef, erba' mija u ħamsa u sebgħin Liri Maltin (Lm4,475)⁵⁰;

Illi fit-trattazzjoni tal-għeluq, l-għaref difensur tal-atturi jgħid illi, fil-konfront ta' l-imħarrkin Boukadi u Quattromani, jirriżulta illi l-ammonti tal-ħut misruq jeċċedu l-ħamsa u tletin elf Lira Maltija (Lm35,000) għal kull wieħed minnhom, u dan huwa d-dannu li ġarrbu l-atturi u l-kumpens li jippretendu mingħand l-imsemmija mħarrkin. Din is-somma taqbel mas-somma miftehna mal-imħarrkin Micallef ras imb'ras fil-ftehim ta' transazzjoni milħuq magħhom fil-mori;

Illi minn dawn il-provi, il-Qorti ser tislet l-osservazzjonijiet li ġejjin: (a) fl-ewwel lok, l-arranġament li kien qiegħed jissarra f'serq bi ħsara għad-ditta attriċi kien ilu għaddej madwar tliet (3) snin qabel inkixef, u l-imħarrkin Boukadi u Quattromani jammettu illi huma bieghu b'valur ta' madmar ħamsa u tletin elf Liri Maltin (Lm35,000) u erbgħin elf Lira Maltin (Lm40,000) bejniethom. Għaldaqstant, għalkemm wieħed jista' jifhem li min ikun imdaħħal f'ħaġa bħal din qajla jasal biex jammetti s-somma kollha li seta' dawwar favurih, bħala fatt żgur illi s-serq li sofrew l-atturi ma kienx anqas minn sebgħa u tletin elf u ħames mitt lira Maltin (Lm37,500⁵¹) li hija l-medja bejn iż-żewġ ammonti. (b) Fit-tieni lok, bħala fatt jirriżulta illi l-imħarrkin Boukadi u Quattromani bejniethom ħallsu lura l-ammont ta' ħdax-il elf Lira Maltin (Lm11,000) lill-atturi f'Lulju tas-sena 2007. Jibqa' għalhekk bilanċ favur l-atturi ta' sitta u għoxrin elf, u ħames mitt Lira Maltin (Lm26,500) meta mnaqqas mill-ammont ta' sebgħa u tletin elf u ħames mitt Lira Maltin (Lm37,500). (ċ) Fit-tielet lok, filwaqt illi l-atturi ressqu dokument fejn bis-somma ta' erbat elef, erba' mija ħamsa u sebgħin Liri Maltin (Lm4,475) bħala l-valur tal-ħut misruq li nstab fil-maħżen tal-imħarrkin Micallef, il-Qorti tqis din il-prova bħala waħda sekondarja meta l-prova primarja naqset li tiġi ppreżentata u meta kienet l-aktar ħaġa mistennija li titressaq mill-atturi: il-Qorti qed tirreferi għall-valur li ġie dikjarat mill-atturi quddiem il-Qorti tal-Maġistrati bħala l-valur tal-ħut misruq meta l-imħarrkin Quattromani u Boukadi tressqu quddiem dik il-Qorti mixlijin bir-reati attribwiti lilhom. (d) Fir-raba' lok, il-ħut li nstab għand l-aħwa Micallef reġa' tpoġġa għall-bejgħ fis-suq, għaldaqstant anke jekk il-Qorti kellha tqis il-figura ta' erbat elef, erba' mija ħamsa u sebgħin Lira Maltin (Lm4,475) bħala li hija minnha, il-Qorti ma tqisx illi l-atturi għandhom il-jedd illi jitolbu kumpens ta' dan l-ammont, ladarba huma daħħlu l-prezz mill-bejgħ tal-istess ħut appena kienu awtorizzati jagħmlu dan mill-awtoritajiet sanitarji. (e) Fil-ħames lok, fir-rigward ta' l-ammont ta' mija sitta u tmenin elf, mitejn u tnejn u erbgħin Liri Maltin u sitta u ħamsin ċenteżmi (Lm186,242.56), il-Qorti mhix konvinta illi dan l-

⁵⁰ Dok "AAZ", f'pag. 183 tal-proċess

⁵¹ Li jgħibu € 87,351.50 fi flus tal-lum

ammont kollu jirrappreżenta l-valur ta' ħut misruq u tqis illi l-atturi ma seħħilhomx juru tabilhaqq kemm attwalment ġie misruq ħut fiż-żmien li kienet għaddejja din il-ġrajja;

Illi fiċ-ċirkostanzi, għalhekk, u bla ma titwarrab ir-regola li min jallega jrid jipprova dak li jallega, il-Qorti sejra timxi mal-provi li l-iżjed tista' toqgħod fuqhom u tillikwida d-dannu pruvat imġarrab mid-ditta attriċi u li tiegħu jridu jwieġbu l-imħarrkin Boukadi u Quattromani solidalment fis-somma ta' sebgħa u tmenin elf tliet mija u wieħed u ħamsin ewro (€ 87,351). Minn din is-somma jrid jitnaqqas dak li ż-żewġ imħarrkin bejniethom raddew lura diġa', jiġifieri s-somma ta' ħamsa u għoxrin elf sitt mija u tlieta u għoxrin euro (€ 25,623);

Illi din il-likwidazzjoni qiegħda ssir għall-finijiet tat-tieni u tal-ħames talbiet, billi l-atturi ma ressqux provi biex juru li d-danni li ġarrbu kienu ħaġ'oħra mill-valur tal-ħut illi nsterqilhom bl-għemil tal-imħarrkin. Fl-imsemmija żewġ talbiet, l-atturi kienu talbu li l-likwidazzjoni ssir bil-ħidma ta' perit li din il-Qorti setgħet tqabbad għal dan il-għan. Mill-mod kif l-istess atturi ressqu l-provi tagħhom u l-għamla ta' provi miġjuba, ma kienx għaqli li l-Qorti tgħaddi għal ħatra bħal dik, bla ma b'hekk tkun qiegħda żżid l-ispejjeż tal-kawża għalxejn;

Illi huwa prinċipju stabbilit li r-responsabbilta' ta' min jagħmel ħsara doluża lil ħaddieħor hija limitata għal dawk id-danni immedjati u diretti li jitnisslu mill-għemil doluż. B'dan il-mod, il-liġi trid tevita li min jagħmel dik il-ħsara jkun irid iwieġeb ukoll għal kull għamla oħra ta' ħsara, mqar jekk tkun waħda ta' konsegwenza remota⁵². Għalhekk, "fejn id-danni ma jkunux jistgħu jiġu ippruvati jew stabbiliti fl-ammont preċiż tagħhom, m'għandux ikun eskluż illi l-ġudikant jirrikorri għal valutazzjoni ekwitativa bl-applikazzjoni tal-prinċipju *ex aequo et bono*"⁵³;

Illi jifdal li l-Qorti tagħmel kunsiderazzjoni legali oħra. Din hija marbuta mal-ftehim mil-ħuq mill-atturi mal-imħarrkin Micallef hi u għaddejja l-kawża. Kif issemma qabel, f'dak il-ftehim il-partijiet 'illikwidaw' is-sehem tad-danni li l-imħarrkin Micallef kellhom iħallsu lill-atturi. Ladarba l-Qorti sabet li teżisti s-solidarjeta' fir-responsabbilta' bejn l-imħarrkin fil-konfront tal-atturi mġarrba, wieħed irid jara x'effett kellu, jekk kellu, dak il-ftehim fir-rigward tar-responsabbilta' tal-imħarrkin Quattromani u Boukadi;

Illi, hekk kif intlaħaq dak il-ftehim, l-atturi ċedew il-kawża fil-konfront tal-imħarrkin Micallef (u n-nisa tagħhom), iżda żammew sħaħ il-pretensjonijiet tagħhom fil-konfront tal-imħarrkin Quattromani u Boukadi;

⁵² App. Civ. 26.11.1954 fil-kawża fl-ismijiet *Mallia vs Moore* (Kollez. Vol: XXXVIII.i.249)

⁵³ App. Inf. PS 8.1.2010 fil-kawża fl-ismijiet *Carmelo Farrugia vs Antoine Grima*

Illi f'ċirkostanzi fejn debitor solidali jilħaq ftehim dwar il-ħlas tal-kreditu ma' kreditur tiegħu, kull debitor solidali ieħor tal-istess kreditur għandu jistenna li jibbenefika wkoll⁵⁴;

Illi fil-fehma meqjusa tal-Qorti, madankollu, f'dan il-każ tallum, il-fatt li bejn l-atturi u l-imħarrkin Micallef intlaħaq ftehim tal-'likwidazzjoni' tad-danni mgarrba u li tagħhom kellhom jidhlu responsabbli l-istess imħarrkin Micallef, ma jgibx miegħu it-tħassir tar-responsabbilta' tal-imħarrkin l-oħrajn Quattromani u Boukadi. Il-liġi tgħid li l-fatt li l-kreditur jirċievi biċċa mid-dejn, f'darba waħda jew aktar, mingħand wieħed jew aktar mid-debituri tiegħu *in solidum* ma jfissirx li b'hekk huwa jkun irrinunzja għall-obbligazzjoni *in solidum*, la favur id-debitur jew id-debituri li jkunu ħallsu l-biċċa mid-dejn, lanqas favur l-oħrajn, għalkemm il-kreditur, meta rċieva dik il-biċċa, ma jkunx żamm espressament il-jedd għall-azzjoni tiegħu *in solidum* jew il-jeddijiet tiegħu in ġenerali⁵⁵;

Illi fil-każ li l-Qorti għandha quddiemha, ħareġ ċar li l-imsemmi ftehim mal-imħarrkin Micallef kien maħsub biss biex jillikwida s-sehem ta' kumpens li huma kellhom iħallsu lill-atturi minħabba l-ħsara mgarrba bis-serq tal-ħut u biex jissalda l-pretensjonijiet kollha li l-atturi seta' kellhom kontra l-imsemmija mħarrkin. Fit-tieni lok, il-kliem innifsu tal-ftehim jagħmilha ċara li l-atturi ma kinux qegħdin jeħilsu lill-imħarrkin kollha b'dak il-ftehim – għamluha ċara li l-ftehim kien jorbot biss lil min kien qed jagħmlu. Dan ifisser li, safejn jirrigwarda r-responsabbilta' tal-imħarrkin Quattromani u Boukadi, l-atturi kienu żammew sħaħ il-pretensjonijiet tagħhom u li l-ftehim kien *res inter alios acta*, li la għarraq u lanqas għen lill-imsemmija Quattromani u Boukadi;

Illi għalhekk, kull ammont imħallas lill-atturi mill-imħarrkin Micallef ma għandux ikun akkreditat ukoll għas-somma li din il-Qorti illikwidat bħala danni li l-imħarrkin Quattromani u Boukadi jridu jagħmlu tajjeb għaliha huma;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tastjeni milli tqis aktar it-talbiet attriċi fil-konfront tal-imħarrkin miżżewġin Micallef, ladarba l-atturi ċedew l-atti tal-kawża fil-konfront tagħhom;

Tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-imħarrekk Mokhtar Boukadi bħala li mhux mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt;

⁵⁴ Ara App. Ċiv. 2.6.2014 fil-kawża fl-ismijiet *Martin Xerri vs Joseph Rapa et*

⁵⁵ Art. 1105(1) tal-Kap 16

Tilqa' l-ewwel u r-raba' talbiet attriċi billi ssib li l-imħarrkin Quattromani u Boukadi solidament jaħtu lejn l-atturi għall-ħsara u telf li garrbu bis-serq ta' kwantitajiet ta' ħut proprjeta' tal-istess atturi;

Tilqa' t-tieni u l-ħames talbiet attriċi billi tillikwida l-ħsara ipprovata mgarrba mill-atturi fis-somma ta' wieħed u sittin elf seba' mija u tmienja u għoxrin euro (€ 61,728) li tagħha jridu jagħmlu tajjeb l-imsemmija mħarrkin Quattromani u Boukadi solidament;

Tilqa' t-tielet u s-sitt talbiet attriċi billi tikkundanna lill-imħarrkin Quattromani u Boukadi *in solidum* bejniethom iħallsu lill-atturi s-somma ta' wieħed u sittin elf seba' mija u tmienja u għoxrin euro (€ 61,728); u

Tikkundanna lill-imħarrkin Quattromani u Boukadi jħallsu nofs ($1/2$) l-**ispejjeż tal-kawża**, filwaqt li l-atturi jħallsu n-nofs ($1/2$) l-ieħor marbut mal-imħarrkin Micallef.

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.
Imħallef

5 ta' Mejju, 2016

Carmen Scicluna
Deputat Registratur

5 ta' Mejju, 2016